

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

формування концепції проекту розвитку, структурування проекту розвитку. При формуванні і реалізації проекту розвитку доцільно застосувати шість базових критеріїв, за якими оцінюється його ефективність, а саме: стратегічна цінність, мультиплікативний економічний ефект, стратегічний ефект для бізнесу, рентабельність інвестицій, соціальний ефект, екологічний ефект. На етапі структурування має бути створений центр управління проектом розвитку - організація із співробітництва зі складу учасників проекту, що являє собою центр відповідальності, комунікацій і ресурсів, здійснює організацію і управління проектом розвитку.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день представники державної влади найчастіше схильні вважати проектами розвитку будь-які значимі інвестиційні проекти, хоча при цьому самі регіональні адміністрації, надаючи можливості для реалізації даних проектів, не беруть офіційної участі в них як партнери, що знижує можливості їх реалізації. Пропонована концепція формування і реалізації проектів розвитку не суперечить сформованому на сьогоднішній день підходу, а доповнює і удосконалює його, дозволяючи структурувати портфель проектів, систематизувати процес їхньої реалізації, створити зрозумілий механізм ефективної взаємовигідної партнерської взаємодії держави і бізнесу.

Проведене дослідження теоретико-методологічних і методичних основ, а також вітчизняного і світового досвіду регулювання регіонального розвитку в умовах глобалізації і необхідності подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи дозволяє зробити висновок, що в контексті удосконалення методології регіонального управління значний інтерес становить підхід до формування і реалізації регіональних стратегій на основі концепції проектів розвитку, які можна розглядати в якості заходу з інституціоналізації принципів соціально орієнтованої ринкової економіки і формування сучасної системи державного регулювання соціально-економічних процесів. Запропонований підхід дозволяє вирішити низку проблем, які існують в сьогоденній практиці управління розвитком регіону, впровадити сучасні управлінські технології в регулювання розвитку, зокрема, такого старопромислового регіону, як Донецька область, і таким чином вивести державне управління регіональним розвитком на якісно новий рівень, відповідний сучасним світовим стандартам.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. // Офіційний вісник України. – 2010. - № 72(1).
2. Огонь Ц.Г. Програмно-цільовий метод та ефективність бюджетних програм / Ц.Г. Огонь. // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 20-29.
3. Green Paper. Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bsr.org>
4. Корнійчук Л. Теоретичні основи концепції сталого розвитку / Л.Корнійчук // Економіка України. – 2010. - № 2. – С. 72-83.

РЕЗЮМЕ

На основі дослідження і узагальнення сучасних підходів до розробки і реалізації стратегій розвитку регіонів, а також аналізу досвіду їх застосування визначено шляхи удосконалення управління регіональним розвитком.

Ключові слова: методологічний підхід, стратегія, сталий розвиток, проект розвитку регіону.

РЕЗЮМЕ

На основе исследования и обобщения современных подходов к разработке и реализации стратегий развития регионов, а также анализа опыта их применения определены пути совершенствования управления региональным развитием.

Ключевые слова: методологический подход, стратегия, устойчивое развитие, проект развития региона.

SUMMARY

Based on the investigation and generalization of the contemporary methodological approaches to creation and realization of regional strategies and analyses practice of their application, the ways of the regional management improvement are determined.

Keywords: methodological approach, strategy, sustainable development, project of the regional development.

REGARDING THE BLACK SEA REGIONAL CLUSTER INITIATIVE

Gagnidze I. Sh., Ph.D. Associate Professor Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Faculty of Economics and Business

The Black Sea, recognized as the crossroad of Europe and Asia, creates competitive advantage for the countries of this region in many sectors of economy. A lot of scientists are interested to study these advantages, which is proved by the anniversary date of this conference, as well as the 5th International Black Sea Symposium for the young scientists on “The Black Sea region as an influential crossroad between East and West: A path towards extroversion” to be held in Athens.

Organizing annual meetings on “Problems and prospects of cooperation between the countries of South Eastern Europe under the Black Sea Economic Cooperation” is very important both from scientific point of view and for the integration of the country. Taking into consideration the abovementioned, it’s timely to suggest an initiative of the Black Sea regional cluster.

Cluster initiatives are collaborative activities by a group of companies, public sector entities and other related institutions with the objective to improve the competitiveness of a group of interlinked economic activities in a specific geographic region.

The given definition shows that participation of the public sector in the implementation of the cluster initiative project is essential. In this case the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC), which marks the twentieth anniversary this year, can play the similar role.

In order to prove the abovementioned idea, we would like to discuss the current educational and scientific relations and indicators of business activities between Georgia and the Black Sea Region countries.

Fruitful scientific and educational links have developed between higher educational and governmental institutions in the fields of science and education of Georgia and the Black Sea region countries due to Georgia’s participation in European educational programs (in Tempus projects - since 1995; in Erasmus Mundus programs - since 2004). Only as a result of participation in Tempus and Erasmus Mundus programs, educational links have developed between 40 higher education institutions[1]. From these forty universities:

- 13 are from Georgia (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgian Technical University, Ilia State University, Tbilisi State Medical University, Akaki Tsereteli State University, Batumi Maritime Academy, I. Gogebashvili Telavi State University, Sokhumi State University, Batumi State University, Gori State University, Grigol Robakidze University, GIPA, Highest Educational Institution Tsnori College);
- 16 universities are from Ukraine (National Transport University Kiev, Kiev University for Tourism, Economy and Law, National Stefanik-University Prikarpat’e (NUP) Ivano-Frankovsk, University of the Kiev Mohyla Academy, Odessa National Maritime Academy, Vernadsky Tavrida National University (TNU) Simferopol, Yalta University for Management, Priasovski State Technical University (PSTU) Mariupol, Donetsk Institute of Tourist Business (DITB), Taurida National V.I. Vernadsky University, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, National Taras Shevchenko University of Kyiv, Petro Mohyla Black Sea State University, Institute of Literature - Nat'l Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Catholic University, Institute of Botany - National Academy of Science of Ukraine);
- 4 higher educational institutions are from Bulgaria (Пловдивски университет "Паисий Хилендарски", Technical University of Varna, Chimikotehnologichen I Metalurgichen Universitet, University of Rousse “Angel”, Chimikotehnologichen I Metalurgichen Universitet);
- 5 higher educational institutions are from Greece (National Technical University of Athens; T.E.I.Pireas; Aristotle University of Thessaloniki; Karolinska University Hospital, Technological Educational Institute of Thessaloniki);
- 2 higher educational institutions are from Romania (Institute of Biomedical Technology; Babes Bolyai University).

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

The above list will grow even longer if we add the same statistics for the Black Sea region countries and the number of the educational institutions, which are involved in the implementation of joint projects financed from different funds. Thus, the analysis proves that there is wide range of educational links in the region. It should be noted that the above mentioned higher educational institutions are situated in different parts of each country, which further increases the possibility of effective integration.

Scientific links with the Black Sea region countries are supported by the Shota Rustaveli National Science Foundation, which implements joint scientific programs with the similar foundations of different countries. The Foundation has implemented the project "Networking on Science and Technology in the Black Sea Region" (BS-ERA.NET), which mainly aimed at increasing scientific and technological potential of the Black Sea region countries, coordination of national programs, organizing joint regional competitions, preparation scientific programs for the region. The project was implemented in 2009-2011.

The Shota Rustaveli National Science Foundation is involved in the activities of the scientific sector of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC), which is oriented on developing the region's scientific policy and strategy, working out and discussion of action plans.

The Shota Rustaveli National Science Foundation and the **Science and Technology Center in Ukraine (STCU)** are jointly implementing the Program of Targeted Initiatives. **Negotiations are being conducted with the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK)** on signing an agreement on the scientific cooperation [2].

Last year TUBITAK initiated the Black-Sea Strategic Analysis Workshop (held on March 11, 2011 in Ankara / Turkey) to initiate the process for development of the Black Sea SRA. There were 28 participants in the workshop including the experts and the members of the project teams from Georgia, Bulgaria, Romania, Ukraine and Turkey [3].

It should be noted again that the scientific links are wider and by analysing activities of the scientific foundations in details will lead to many new directions and possibilities of cooperation.

We would like to analyse business activities between the Black Sea countries based on the indicators of Georgia's export and import and the foreign direct investments invested in the country.

Table 1 shows that Georgia's export and import with the Black Sea region countries has increased in most cases for the last eleven years. Namely, export from Bulgaria has increased 38.7 times, from Greece – 1.03 times, from Romania – 295 times, from Ukraine – almost 13 times and from Russia it reduced by half. As for import, from Bulgaria it increased 16.3 times, from Romania – 14 times, from Turkey – 11.4 times, from Ukraine – 19.9 times, from Greece – 7 times and from Russia – 4.1 times [4].

Table 1.

	Country	Import		Export	
		2000	2011	2000	2011
1	Bulgaria	15,655.2	255,553.3	2,418.3	93,689.0
2	Greece	8,761.0	61,905.6	5,968.2	6,186.0
3	Romania	13,330.4	188,308.2	66.9	19,782.5
4	Russia	93,225.4	389,711.6	67,108.9	36,610.4
5	Turkey	111,458.7	1,272,426.8	74,429.8	227,583.8
6	Ukraine	35,372.1	705,580.6	10,974.9	141,246.7

Source: www.geostat.ge

Table 2 shows that Ukraine, Romania and Greece were the first countries from the Black Sea region to invest in Georgia in the last eleven years. Over this period the inflow of investments from Turkey increased 2.7 times and from Russia – 8.5 times. As for Bulgaria it reduced 4.7 times.

Thus, business activities between Georgia and the Black Sea region countries increases year on year. If we take into account that such considerable growth of business activities took place on the background of the world financial crisis and Georgia-Russia war in August of 2008, it becomes obvious that peaceful relations between countries within the region is the guarantee of high economic benefits.

Table 2.

#	Country	F D I	
		2000	2011
1	Bulgaria	2,172.2	461.0
2	Greece	-	906.1
3	Romania	-	41.3
4	Russia	6,139.0	52,329.3
5	Turkey	28,601.0	77,393.7
6	Ukraine	-51.0	2,429.3

Source: www.geostat.ge

Taking into account the above mentioned, we consider that initiating the Black Sea regional cluster will bring high economic benefits for all the countries of the region.

Why the cluster? We'll give the answer to this question based on the views of well-known scientists and practitioners:

Clusters are part of policies and strategies to strengthen competitiveness as well as national and regional development.

Cluster Aims are:

- Stimulating innovation through information exchange and carrying out joint projects with immediate application in production;
- Creating new products with increased added value;
- Optimizing costs through process innovation and technology transfer between partners;
- Training and continuous development of human resources through joint programmes;
- Adopting a joint marketing strategy designed to ensure the consolidation and extension of existing market share;
- Developing partnerships at regional and international level as eligible structures in research and development programmes;
- Protection of trademarks and industrial property rights;
- Creating more jobs, better paid.

The advantages of belonging to a cluster structure are:

- Higher productivity, product quality and process know-how transfer;
- Increased workforce training and qualification through continuous training;
- Enlarged market share through participation in fairs and exhibitions and enhancement of own resources in a common commercial policy;
- Advice, steady information and direct access to innovations in the field;
- Developing new products and processes by accessing national and European funding.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Companies engaged in clustering typically show comparative advantage in three key areas:

- Business productivity,
- Knowledge and innovation transfer,
- Market awareness [5].

The above advantages of joining in the cluster are familiar for most of the countries in the Black Sea region as the concept of clusters is actively used in the strategy of managing economy of these countries. For instance, in the European Cluster Organization Directory [6] it is pointed, that:

- in Bulgaria there are the following clusters: Wood Technology and Furniture cluster in Troyan, Tourism cluster in Varna, Bulgarian ICT Cluster in Sofia, Bulgarian Media and Printing cluster in Sofia, Tourism Cluster "Balkania" in Sofia, Agricultural Technology cluster in Maritsa, etc.
- in Romania – Construction Technologies cluster in Bucuresti, Cardington Grup SRL Bucuresti (General Education), Environmental Technologies cluster in Bucuresti, Hemeius Information Technology Park – H.I.T. Park, Textile Technology cluster - ASTRICO Nord Est (Neamt), Transylvania Cluster Cluj-Napoca, clusters in Timisoara, such as CLOE-Clusters linked over Europe, CRKT and others are particularly noteworthy;
- in Turkey there are – Information Technology cluster and Organic Agriculture Cluster in Ankara, Textile Technology (ITKIB), Information Technology, Transportation Technology, General Business Services and Financial Services clusters in Istanbul etc.;
- in Greece there are – Corallia Clusters Initiative Athens (Information Technology, Power Transmission, Communication), Hellenic Bio Cluster – Hbio (Healthcare, Pharmaceuticals, Medical Technology) Construction Technology cluster in Athens, FORTH Heraklion (General Education), Intermediate Managing Authority of West Macedonia (Metallurgy), cluster of Wine Roads of Macedonia Thessaloniki (Wine) etc.

Unfortunately, cluster initiative programs aren't implemented in Georgia, Ukraine and Russia. The Black Sea regional cluster initiative will be an additional benefit for these countries to gain experience. As for the countries with clusters, the Black Sea cluster is the source of new opportunities and new experience.

Thus, even from this not very large analysis of educational, scientific and business relations, it becomes obvious that there are already some preconditions for initiating effective model for managing the economy: the Black Sea regional cluster. We consider that the study of these clusters separately for all the countries of the region will be the basis for much more beneficial synergic links and accelerate economic growth.

In order to study theoretical foundations and possibilities of the Black Sea regional cluster initiative we suggest the organizers of the Conference to apply to the Organization of the Black Sea Economic Cooperation to support development and implementation of joint scientific project with the participation of scientists from all the countries of the region. From our point of view cluster management model will effectively distribute resources for achieving high economic outcomes, which has been proved many times in the world practice.

REFERENCES:

1. www.tampus.ge
2. www.rustaveli.org.ge
3. www.seas-era.eu/np4/130.html
4. www.geostat.ge
5. www.clusterforum.org
6. www.clusterobservatory.eu

РЕЗЮМЕ

Стаття містить думки європейських експертів щодо цілей кластерів та переваг країн і компаній, які можуть отримати, вступивши в кластери. Існує список кластерів які функціонують в Болгарії, Греції, Румунії і Туреччині. Пропозиція розробити спільний науковий проєкт за участю вчених з усіх країн регіону для підготовки теоретичних основ для кластера Чорного моря в рамках регіональної ініціативи.

Ключові слова: регіональний кластер, освіта, наука, експорт, імпорт, прями іноземні інвестиції.

РЕЗЮМЕ

Статья содержит мнения европейских экспертов относительно целей кластеров и преимуществ стран и компаний, которые могут получить, вступив в кластеры. Существует список кластеров которые функционируют в Болгарии, Греции, Румынии и Турции. Предложение разработать совместный научный проект с участием ученых из всех стран региона для подготовки теоретических основ для кластера Черного моря в рамках региональной инициативы.

Ключевые слова: региональный кластер, образование, наука, экспорт, импорт, прямые иностранных инвестиции.

SUMMARY

In order to prove the idea of the Black Sea regional cluster initiative, the article discusses the current educational and scientific relations between Georgia and the countries in Black Sea region as well as the indicators of business activities based on the import and export and the foreign direct investments of Georgia. The article also provides the opinions of European experts regarding the purposes of clusters and the advantages countries and companies may get by joining the clusters. There is a list of clusters functioning in Bulgaria, Greece, Romania and Turkey in the paper. It's suggested to develop a joint scientific project with the participation of scientists from all the countries of the region for preparing theoretical foundations for the Black Sea regional cluster initiative.

Keywords: Regional Cluster, Education, Science, Export, Import, FDI.

ПОСТИНДУСТРИАЛЬНАЯ СТРАТЕГИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ: ОТВЕТ НА ВЫЗОВ НОВОГО ТЫСЯЧЕЛЕТИЯ

Гладких Д.Е., соискатель кафедры международная экономика, Донецкий национальный университет

Актуальность. За последние пятьдесят лет химическая промышленность развитых стран прошла две волны радикальной модернизации. Первая – 60-70-е XX века – связана с переходом отрасли на нефтяное сырье, ростом спроса и темпов производства крупнотоннажных синтетических материалов (пластмасс, синтетических каучуков, химических и синтетических волокон), повлекшим за собой значительное изменение технологии и продуктовой структуры отрасли. Самообеспеченность национальной экономики сырьем в эти годы считалась одним из факторов национального экономического суверенитета, и производство было ориентировано преимущественно на внутренний рынок.

Начало второй волны модернизации относится к середине 90-х годов, когда стал формироваться постиндустриальный промышленный уклад. Глобализация и новые условия международного разделения труда повлекли за собой изменение географической карты отрасли и появление новых форм международного сотрудничества. Динамичное обновление продукции и технологии, превращение инновационной активности в один из основных факторов конкурентоспособности, необходимость формировать и удерживать устойчивую рыночную нишу побуждали крупные химические компании к перманентной реструктуризации производства. Востребованность химии как междисциплинарной и межотраслевой науки, диверсифицированный спрос на продукцию химической промышленности (рис. 1) раздвинули рамки отрасли и обусловили формирование сложного химического кластера (Chemistry Division), связанного с основными мегатрендами